

Planowanie energetyczne w gminach

Kreowanie przez lokalne władze gmin polityki energetycznej w regionie oraz dążenie do zapewnienia sprawnego i zrównoważonego systemu energetycznego jest istotnym czynnikiem bezpieczeństwa energetycznego oraz rozwoju gospodarczego regionu. Co więcej, planowanie energetyczne w gminach ma zasadnicze znaczenie w procesie ubiegania się o fundusze unijne na projekty związane z infrastrukturą energetyczną.

Do sporządzania dokumentów planistycznych przez gminy i przedsiębiorstwa energetyczne zobowiązują następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 marca 2007 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. nr 80, poz. 717 ze zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz.U. 1990 nr 16 poz. 95),
- Ustawa Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 2003 nr 153, poz. 1504),
- Obwieszczenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2005 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2025 r. (M.P. nr 42 (2005) poz. 562).

Ustawa Prawo energetyczne nakłada na gminy obowiązek planowania i organizacji zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy i określa dwa rodzaje dokumentów planistycznych:

- **Projekty założeń** do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- **Plany zaopatrzenia** w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Dokumenty te powinny być zgodne z założeniami polityki energetycznej państwa, miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego albo ustaleniami zapisanymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz spełniać wymogi ochrony środowiska. **Projekty założeń** sporządza się dla obszaru gminy lub jej części. Opracowanie **Planu zaopatrzenia** jest konieczne tylko w przypadku, gdy Plan rozwoju przedsiębiorstwa energetycznego nie zapewnia realizacji Projektu założeń do planu zaopatrzenia.

Projekt założeń powinien być opracowany we współpracy z lokalnymi przedsiębiorstwami energetycznymi, które są zobowiązane do udostępniania zarządom gmin swoich planów rozwoju w zakresie zaspokojenia aktualnego i przyszłego zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Wykonane opracowanie przesyłane jest do władz wojewódzkich i przedstawicieli odbiorców w celu otrzymania opinii i uwag, a następnie Rada Gminy w drodze uchwały przyjmuje opracowany dokument.

Rzeczywistym wsparciem dla przedsiębiorstwa energetycznego są **miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego**, które w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną uwzględniają:

- rozbudowę sieci energetycznej napowietrznej i kablowej średniego i niskiego napięcia oraz budowę nowych stacji transformatorowych SN/nN,
- pasy terenu dla linii średniego i niskiego napięcia oraz oświetlenia ulicznego w ciągach drogowych,
- konieczność prowadzenia linii SN i nN po oddzielnych trasach,
- zapisy ogólne dotyczące tras linii SN i nN, które umożliwiłyby ewentualne wykonanie zasilania liniami napowietrznymi jak i kablowymi, stacjami wewnętrznymi lub słupowymi,
- rezerwy terenu pod budowę nowych stacji, jeśli takie będą niezbędne do zasilania danego terenu,
- dopuszczanie, także na terenie obszarów chronionych, skracania wysokości lub usuwania drzew i krzewów pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi.

Dane zawarte w przygotowanych przez gminy projektach założeń są dla przedsiębiorstw energetycznych bardzo ważnym źródłem informacji o zapotrzebowaniu na inwestycje elektroenergetyczne w danym regionie. Plan zagospodarowania przestrzennego powinien zatem w sposób jednoznaczny precyzować zakres potrzebnych inwestycji, co pozwoliłoby przedsiębiorstwu na realizację przyjętych w planie przedsięwzięć i zagwarantowało, że wybudowana infrastruktura zostanie w pełni wykorzystana zarówno

pod względem technicznym, jak i ekonomicznym. Brak działań w zakresie zaopatrzenia w energię stanowi niebezpieczną barierę w rozwoju gospodarczym regionu.

Niestety, gminy w przeważającej większości mają problemy z dobrym opracowaniem dokumentów planistycznych, a wiele nie posiada ich w ogóle. W skali kraju zaledwie ok. 20% gmin dysponuje projektami założeń. Przykładowo, na terenie województwa mazowieckiego tylko 23,25% gmin posiada założenia do planów zaopatrzenia w energię elektryczną, a jedynie 1,6% gmin dysponuje planem zaopatrzenia w energię.

Jednym z ważniejszych powodów, dla którego gminy nie podejmują działań w zakresie planowania energetycznego wydaje się być zbyt ogólny charakter zapisanego w prawie zobowiązania, bez podania terminów wykonalności oraz sankcji w przypadku jego niewykonania. Bierność gmin w tym zakresie może wynikać także z braku dobrych doświadczeń w zakresie tworzenia lokalnego ładu energetycznego, opartego na racjonalizacji użytkowania i wykorzystania lokalnych zasobów energii.

Warto jednak podjąć ten wysiłek. Planowanie energetyczne może przynieść wiele wymiernych korzyści - dla gmin, przedsiębiorstw energetycznych i ostatecznych odbiorców energii. Jako zalety planowania energetycznego w gminach należy wskazać przede wszystkim:

- jako narzędzie skutecznego zarządzania gospodarką energetyczną gminy, planowanie sprzyja rozwojowi lokalnemu i jego stabilizacji,
- potencjalny inwestor otrzymuje od władz gminy jasne informacje dotyczące dostaw mediów,
- umożliwia stworzenie warunków opracowania lub aktualizacji planu rozwoju lokalnego przedsiębiorstwa energetycznego,
- umożliwia określenie ekonomicznie uzasadnionych warunków przyłączenia nowych obiektów do sieci,
- współpraca gminy z przedsiębiorstwem energetycznym i wspólny wybór wariantu najkorzystniejszego z punktu widzenia lokalnej społeczności, pozwala niwelować ryzyko niepewnej inwestycji, oddziałuje pozytywnie na zmniejszenie kosztów usług energetycznych, sprzyja rozwojowi lokalnych źródeł energii, w tym źródeł odnawialnych, a także ochronie środowiska,
- wykonanie analizy rynku, zapotrzebowania oraz możliwości ekonomicznych zarówno klienta, jak i inwestora, jakim jest najczęściej przedsiębiorstwo energetyczne, może mieć istotny wpływ na ceny energii w danym regionie, wpływa na minimalizację kosztów energii, a głównie opłat za usługi przesyłowe,
- zapewnia podstawy do ubiegania się o środki finansowe z programów pomocowych Unii Europejskiej.

Niezmiernie ważne jest, by w procesach określania priorytetów inwestycyjnych samorządów nie pomijać energetyki. Co więcej, należy dążyć do korelacji planów inwestycyjnych gmin i przedsiębiorstw energetycznych. Obecnie, potrzeba planowania energetycznego jest tym istotniejsza, że najbliższe lata stawiają przed polskimi gminami ogromne wyzwania, w tym m.in. w zakresie sprostania wymogom środowiskowym czy wykorzystania funduszy unijnych na rozwój regionu w nowym okresie programowania 2007 - 2013. Wiąże się z tym konieczność poprawy stanu infrastruktury technicznej regionu (w tym np. przeprowadzenie niezbędnej reelektryfikacji obszarów wiejskich) w celu zapewnienia wyższego poziomu usług dla lokalnej społeczności, przyciągnięcia inwestorów oraz podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności regionu. Dobre planowanie energetyczne jest jednym z zasadniczych warunków powodzenia tych działań.

Opracowanie własne PTPiREE, przy współpracy przedstawicielami Zakładu Energetycznego Warszawa - Teren SA; czerwiec 2007 r.